

Durme- en Scheldeland

NR 2 | 2012 | JAARGANG 15 | DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE REGIONALE NATUURVERENIGING VZW DURME

In de kijker

Invasieve rivierkreeften in het Donkmeer

Colofon

Natuurbehoud langs Durme, Moervaart, Schelde

NR21 2012

2

Redactie:

Michaël Crapoen en Thomas Van Lancker
(hoofredactie & opmaak), Marieke De Vos,
Leen De Laender, Kristof Scheldeman.

Secretariaat:

Bezoekerscentrum Molsbroek
Molsbergenstraat 1
9160 Lokeren
tel/fax: 09 348 30 20
e-mail: info@vzwdurme.be
website : www.vzwdurme.be

Abonnementen:

€ 10,00 per kalenderjaar; € 25,00 steunend
lid. Betalingen kunnen gebeuren via de
afdelingen, de bezoekerscentra of door
overschrijvingen op BE52 0012 2999 0009
van vzw Durme, Molsbergenstraat 1, 9160
Lokeren.

Leden die zich ook op 't Groene Waasland,
het tijdschrift dat vzw Durme uitgeeft
samen met andere Wase natuurvereniging-
en, willen abonneren, betalen € 15,00 per
kalenderjaar.

Artikels voor het volgende tijdschrift moe-
ten digitaal worden bezorgd aan de redac-
tie uiterlijk **25 mei**. De auteurs zijn verant-
woordelijk voor hun publicaties.

Overnemen van artikels is toegelaten als je
de bron vermeldt. Alle foto's zijn auteur-
rechterlijk beschermd.

Taalkundig advies:

Paule Bosch

Druk: www.drukindeweer.be

Gedrukt op milieuvriendelijk papier met
plantaardige inkt.

Cover: Amerikaanse rivierkreeft
Marc Van den Bril

Inhoud

3 Voorwoord

4 Amerikaanse rivierkreeften in het Donkmeer

8 Vrijwilliger Freddy Roels

13 Gesprek met een padvindster

15 20 jaar turen in de potjesloepen

16 Struweeltjes

20 Dubbel genieten met Dobbelken

25 Vogelnieuws

28 Activiteitenkalender april - juni

Onze partners:

Nationale Loterij
creëert kansen **6**

Bij het schrijven van dit artikel zijn we pas begin maart. De stevige winterprik met Siberische koude die we eind januari en begin februari te verwerken kregen, is inmiddels weggesmolten. De lente kan straks beginnen om dan de ravage van die koudegolf te herstellen. Veel planten liepen vorstschade op en ook de dieren kregen het hard te verduren. Vogelsoorten die hier normaal in de wintermaanden pleisteren, werden getroffen door het wintergeweld.

Meldingen van vastgevroren vogels of van ijsvogeltjes wanhopig en uitgehongerd op zoek naar open water en voedsel kregen we van vele natuurliefhebbers te horen. Ook verwonderden vele zich over het feit dat er zich nauwelijks vogels lieten spotten op de winterse voedertafels en de mezenbollen. Is er wat aan de hand met onze vogels? Ook in mijn tuin merkte ik dat fenomeen op.

In dit 2e nummer van Durme en Scheldeland vind je weer tal van boeiende artikels over de natuur in onze regio en berichten uit onze reservaten.

Maar ook onze vrijwilligers worden in de kijker gezet, een groep mensen die we willen koesteren omwille van hun inzet voor de natuur en de werking van onze vereniging. Maar ook onze vrijwilligers worden ouder, vaak zijn ze al actief van in de beginjaren en moeten ze omwille van leeftijd wat gas terug nemen... Freddy Roels is zo iemand. Freddy, vooral actief in Eksaarde was naast conservator van enkele relictten de contactpersoon tus-

sen landbouwers, houtzoekers met wie we samenwerkten en onze vereniging. Verder in dit tijdschrift zetten we hem eens uitgebreid in de schijnwerper. Als voorzitter wil ik dan ook in naam van het bestuur Freddy langs deze weg bedanken voor de vele jaren van inzet...

NR2I 2012

3

Dit voorjaar staan er weer tal activiteiten op ons programma, maar ook heel wat uitdagingen. We hebben goede hoop om onze achterstand inzake aankopen dit jaar te kunnen wegwerken, maar daar komen dan weer financiële onzekerheden bovenop. De dure grondprijzen in onze regio zullen het steeds noodzakelijker maken om op zoek te gaan naar alternatieve financiering. Voor onze vereniging is dit een nog een vrijwel onbekend pad dat we inslaan...

Maar als lid kan je ons een steuntje geven: door de storting van €40 of meer met vermelding *'gift voor meer natuur'* help je ons bij de uitbouw van onze natuurgebieden in de regio en ontvang je van ons begin volgend jaar een fiscaal attest met een bedanking en vermelding wat er met je steun is gerealiseerd...

Meer natuur, dat is waar we het voor doen en waarvoor we jullie blijvende steun willen vragen...

Wie meer info wil, of actief wil meewerken, kan steeds terecht bij onze medewerkers, of via vrijwilliger@vzwdurme.be

Jullie voorzitter,
Patrick De Brauer

Natuurbehoud langs Durme, Moervaart, Schelde

Invasieve rivierkreeften palmen het Donkmeer in

Marc Van den Bril

NR212012

4

Vroeger trof je in Vlaanderen de Europese rivierkreeft, (*Astacus astacus*) ook wel Edelkreeft genoemd, aan. Helaas is deze uit onze contreien verdwenen. Slechts op enkele plaatsen in Wallonië tracht deze soort zich nog wanhopig in stand te houden. De Edelkreeft behoort dan ook tot de beschermde diersoorten.

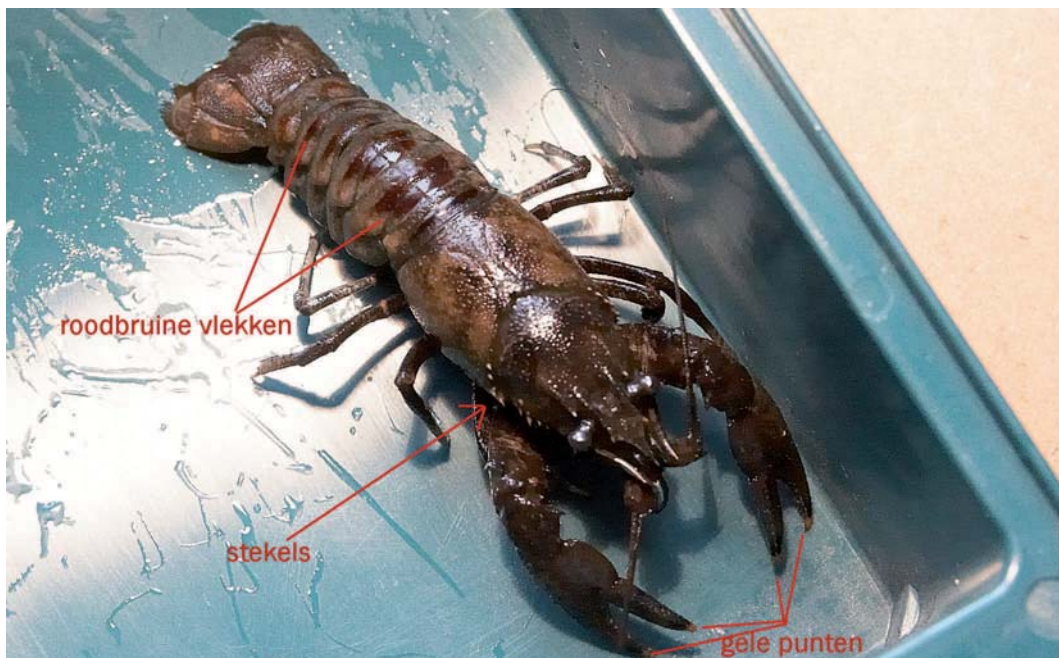
Niet enkel in onze streken, maar in een groot deel van Europa verdween deze, culinair zeer op prijs gestelde, kreeft.

Men heeft ze in de 19e eeuw vervangen door ingevoerde Amerikaanse soorten. En zo verzilde er via de grote rivieren een Amerikaanse kreeftensoort, namelijk *Orconectes limosus*, in het Nederlands Gevlekte Amerikaanse rivier-

kreeft, tot in het Donkmeer zo bleek nadien. Aangezien ik hobbymatig veel met rivierkreeften bezig ben en na het lezen van een rapport over een grootschalig onderzoek naar invasieve rivierkreeften in Nederland, wou ik wel eens weten wat er zoal in het Donkmeer, goed onttrokken aan ons oog, over de bodem rondloopt.

Maar ja, hoe kom je zo iets te weten? Het enige middel was het uitleggen van fuikjes.

Maar dat is wettelijk een verboden vistuig. Daarvoor heb ik in de eerste plaats een vergunning aangevraagd bij het ANB (Agentschap voor Natuur en Bos, nvdr) en deze ook verkregen, waarvoor nogmaals mijn oprechte dank.

In tegenstelling tot zijn grotere Europese neef, is de Amerikaanse rivierkreeft ook overdag actief. Hij graaft geen hol en als hij zich schuil houdt, doet hij dat onder stenen of tussen waterplanten.

Foto Marc Van den Bril

Met dit project ben ik het voorbije jaar naar vzw Durme gestapt, die ook zeer geïnteresseerd waren in dit project. Toelating krijgen was maar een formaliteit, waarvoor ook mijn dank.

Maar dan van theorie naar praktijk. Raadpleging van diverse literatuur leerde mij dat *O. limosus* heel moeilijk te verleiden is om een fuik binnen te wandelen.

Dagelijks werd er gevestigd op het reservaatdeel tussen put 13 en 14. De fuiken werden bij valavond geplaatst en de volgende dag geledigd. Vanaf de eerste dag was het al prijs! Een mooi mannetje gevlekte rivierkreeft.

Meerdere exemplaren werden de dagen nadien gevangen, slechts 1 vrouwtje. Voor dat laatste is er een mogelijke verklaring. De paring bij deze soort gebeurt meestal in het najaar, maar de vrouwtjes bewaren het zaad van de mannetjes tot in het prille voorjaar. Dan ontwikkelen de eitjes zich en deze eitjes worden onder de staart gedragen. Als de kreeft eitjes draagt, eet ze niet meer tot de jongen uitlopen. Vandaar dat ze dus ook niet te verleiden zijn voor een lekker hapje in de fuiken.

Eenzijds had ik geluk dat het vroeg in het voorjaar reeds uitzonderlijk mooi weer was, maar voor mijn onderzoek was dit wel een beetje tegenslag. Kreeften zijn omnivoren, maar hebben toch ook hun voorkeuren. Visseneieren en kikkerdril laten ze zeker niet links liggen en door het warme weer paaide de vis veel vroeger dan normaal en viel de kreeftenvangst volledig stil.

Toch kan ik voorzichtig stellen dat het Donkmeer beschikt over een vrij dichte populatie Gevlekte Amerikaanse rivierkreeften. Rivierkreeften leven solitair en hebben een

Een uniek beeld: parende rivierkreeften! Foto Marc Van den Bril

bepaald territorium dat flink verdedigd wordt. Komt er een territorium vrij dan wordt dit onmiddellijk ingenomen door een ander exemplaar. Aangezien ik meerdere kreeften op dezelfde plaats ving in dezelfde nacht en dagen nadien durf ik wel stellen dat er redelijk veel kreeften aanwezig zijn.

Nu zal je als lezer waarschijnlijk de vraag stellen wat het nadeel is van deze invasieve soort voor het milieu?

Ik ben geen bioloog, maar denk dat het allemaal nogal meevalt met deze soort, aangezien de huidige waterkwaliteit een terugkeer van de inheemse *Astacus Astacus* niet echt toelaat. Wat was er het eerst? De kip of het ei? Heeft de Amerikaanse gevlekte rivierkreeft de inlandse verdrongen of heeft ze de vrijgekomen niche ingenomen? Ik vermoed sterk het laatste.

Amerikaanse rivierkreeften kunnen een schimmelachtige ziekte (*Aphanomyces astaci*) meedragen, namelijk kreeftenpest. De Europese rivierkreeft is daarvoor erg vatbaar, maar de Amerikaanse rivierkreeften zijn er immuun voor.

Deze idyllische plekjes aan het Donkmeer blijken de leefplaats te zijn van de Amerikaanse rivierkreeft. Na de bekende 'donkse' paling misschien een nieuw ideeetje om hier bij de lokale restaurants op de menukaart te plaatsen?

Concrete bewijzen heb ik er voor Vlaanderen nog niet gevonden. In oudere literatuur werd er wel over gesproken, maar men had toen niet echt de middelen om kreeftenpest op te sporen en te determineren. Mogelijk werden er wel zieke Edelkreeften gevangen die, ten gevolge van de steeds verslechterende waterkwaliteit, een ziektebeeld vertoonden gelijkend op kreeftenpest, maar niet veroorzaakt door de schimmel.

Even een opsomming van de kenmerken van *Orconectes Limosus*.

Ze behoren tot de decapoden en hebben bijgevolg 10 poten. De 2 voorste poten zijn ontwikkeld tot voor kreeften typische scharen. Deze scharen hebben een klein geel puntje aan de uiteinden.

De lichaamskleur varieert van zandig bruin tot bijna zwartbruin en op de bovenzijde van de staart zijn rode dwarse vlekken zichtbaar. Op

de zijkant van de kop bevinden zich een aantal duidelijke stekels. Dit heeft haar de Engelse benaming Spiny cheek crayfish bezorgd.

In Vlaanderen komen er nog enkele ander invasieve soorten voor. Namelijk *Procambarus Clarkii* (rode Louisiana moeraskreeft) en *Astacus leptodactylus* (Turkse rivierkreeft).

Iemand uit Berlare heeft me een foto bezorgd van *Procambarus Clarkii* die in 2010 aangetroffen werd aan de Quote. Deze soort heb ik echter niet gevangen, maar dat wil niet zeggen dat ze niet aanwezig is. Zo warm het voorjaar was, zo koud was de zomer en laat *P. Clarkii* nu echt een warmteklopper zijn. Fuiken werden gelegd tot de eerste week van juli en net de periode dat *P. Clarkii* actief op zoek naar voedsel wil gaan, werd het abnormaal koud voor de tijd van het jaar.

P. Clarkii is wel schadelijker voor het milieu

omdat ze echte veelvraten zijn. Komen ze in grote getalen voor dan worden hele vijvers leeggegeten, inclusief beplanting.

A. leptodactylus heeft voorkeur voor water met een iets hoger zoutgehalte. Wallonië herbergt dan weer grote aantallen Signaalkreeften. Deze zijn in Vlaanderen nog niet gezien.

Hebben Amerikaanse rivierkreeften natuurlijke vijanden? Ja, grote roofvissen als snoekbaars, snoek, baars en aal lusten wel een kreeftje. Eén ding is zeker, we zullen er moeten mee leren leven dat er zich uitheemse Rivierkreeften in Vlaanderen bevinden, aangezien er geen enkele selectieve manier bestaat om hun aantal te reduceren.

Als laatste wil ik nog een oproep doen naar iedereen. Sommige vijverwinkels bieden *Procambarus clarkii* aan als vijverkreeft. Koop die zeker niet. *P. clarkii* is een soort die zonder problemen tijdens regenachtig weer kilometers over land kan lopen om een nieuw onderkomen te vinden. Je kan die dus niet in je vijver

houden zonder het risico te lopen dat deze op wandel gaat. Trouwens, geen enkele rivierkreeft is geschikt als vijverkreeft.

Wees zeker voorzichtig met de in advertenties vaak aangeboden marmerkreeften, *Procambarus fallax f. virginalis*. Van deze laatste soort zijn er enkel vrouwtjes en die klonen zich in razend tempo. Dit zou echt een ramp zijn als die in onze waterlopen terechtkomen.

NR2 | 2012

7

De Europese rivierkreeft is een stuk groter. Foto Wikipedia

Ledenwedstrijd vzw Durme

Mee puzzelen aan meer natuur? Maak lid die gebuur!

Zoals jullie in ons vorig tijdschrift konden lezen, is onze ledenwedstrijd dit jaar goed gelanceerd. We zijn ondertussen een drietal maanden ver en de wedstrijd belooft spannend te worden! Een lidmaatschap van vzw Durme bedraagt dan ook amper **10 euro** per jaar!

Heb je nog niet kunnen deelnemen aan onze ledenwedstrijd? Geen nood, met de komst van de lente en het grote aantal activiteiten die op het programma staat, maak je zeker nog kans. Zo zijn er verschillende prijzen te winnen, met als hoofdprijs twee cadeaubonnen in **restaurant Elvira** aan het Donkmeer ter waarde van **35 euro**.

Deze prijs gaat naar het vzw Durme-lid die tussen **1 januari** en **31 december 2012** het meeste nieuwe leden maakt.

Deelnemen kan door een mail te sturen naar thomas.vanlancker@vzwdurme.be. Het wedstrijdreglement kan opgevraagd worden op het secretariaat. Veel succes en - wie weet - smakelijk!

Vrijwilliger in de kijker:

Freddy Roels

Kristof Scheldeman

NR2 | 2012

8

Freddy is een vrijwilliger die sinds de beginperiode van vzw Durme actief is. Hij is een buitenmens die vooral in het noordelijk gedeelte van ons werkingsgebied heel actief is geweest. Freddy liet me weten dat hij een stapje opzij wil zetten en zijn taken als o.a. conservator en toezichter aan anderen wil overlaten.

Jarenlang was Freddy toezichter van de reservaten de Linie en de Lokerse Moervaartmeersen, was hij conservator van enkele relictten in de omgeving van Lokeren en was hij eveneens bij onze terreinploeg bekend als een vrijwilliger die niet bang was om af en toe de handen uit de mouwen te steken.

Ik heb Freddy vooral leren kennen als iemand die als geen ander alle actoren van de open ruimte kende en vriendelijk en respectvol met iedereen omging. Voor vzw Durme was hij dan ook een belangrijke contactpersoon tussen de vereniging en de landbouwers, jagers, landeigenaars, houthakkers,.... Dankzij Freddy konden we jarenlang rekenen op een goeie opvolging van alle houtkapwerken in het noorden van ons onderzoeksgebied. Tevens werden dankzij hem enkele interessante stukken natuur aangekocht en was hij een ongelooflijk

goede onderhandelaar voor het bekomen van een mooie prijs van het hout dat we bij geïnteresseerde kopers aanboden.

Freddy is iemand die droomt van een groene, open ruimte zonder conflicten tussen alle betrokken partijen. Gezien de druk die in Vlaanderen bestaat op die open ruimte lijkt dat wel een utopie (Vlaanderen is te klein !). Niettemin wil ik hem graag steunen in zijn droom en Freddy bij deze uitnodigen om verder dienst te doen als bemiddelaar tussen vzw Durme en de andere actoren van het open landschap.

Alvast heel erg bedankt voor jouw jarenlange inzet!

Zaterdag 16 juni

Vlinderwandeling rond de bronbosjes van Sombeke

Vlinders bestaan in maten en kleuren. Vandaag trekken we het veld in met de insectenwerkgroep en werpen we ons oog op de fladderende kleurenpracht in de bronbosjes in de Sombeekse Meersen. De wandeling duurt ongeveer 2 uur. Iedereen van harte welkom!

Afspraak: 15 uur op den Dries van Sombeke (Waasmunster).

Meebrengen: Goede wandelschoenen, eventueel vlindergids.

Contact: Kurt Jonckheere, 0473 32 80 09.

Nieuwe natuurgebieden

Thomas Van Lancker

Het nieuwe jaar werd bij vzw Durme goed ingezet met o.a. de verwerving van 2 nieuwe percelen binnen onze natuurreservaten 'De Bronbosjes' in Waasmunster en 'De Scheldebroeken' in Zele, Berlare en Wichelen.

In Oost-Vlaanderen kom je bronbossen vooral tegen in de Vlaamse Ardennen, maar langs de cuesta in Waasmunster zijn er nog enkele fragmenten van aanwezig, waaronder het Dommelbronbos in Sombeke. Die uiterst zeldzame kleinschalige bronbosvegetaties ontstaan langs bronbeekjes en zones waar kwelwater (voedselarm, zuurstof- en mineraalrijk water) aan de oppervlakte komt. Daardoor blijven die zones het jaar rond vochtig en zijn ze dus heel gevoelig voor grondwaterschommelingen.

Het Dommelbronbos wordt gekenmerkt door de climaxvegetatie van zwarte els en gewone es met zijn typische voorjaarsbloeiers als bittere veldkers, paarbladig en verspreidbladig goudveil.

Daarnaast komen er nog typische voorjaarsbloeiers voor zoals slanke sleutelbloem en bosanemoon (zie *Durme- en Scheldeland 2011 nr. 2*). Rond dit bronbos - op de *Biologische Waarderingskaart van Vlaanderen* aangeduid als 'biologisch zeer waardevol' - heeft vzw Durme een reservatenproject lopen. Dankzij de aankoop van 3080 m² worden de percelen in eigendom van vzw Durme verbonden tot één geheel en stijgt de totale oppervlakte in het Dommelbronbos van 1ha naar 1,3ha.

Het toekomstig beheer van dat perceel zal dan ook hoofdzakelijk bestaan in het verwijderen van resterende populieren en het tegengaan van verdere verbraming die ontstaan is door het bladafval van die bomen.

Het recent aangekochte hooilandje in de Scheldebroeken.

NR212012

9

De recente aankoop binnen het natuureservaat '**De Scheldebroeken**' omvat een vochtig hooilandje (1580 m²) gelegen in het reservaatdeel 'het Aubroek'. Binnen deze reservaatperimeter probeert vzw Durme het open weidelandschap zoveel mogelijk te vrijwaren.

Het beheer van die hooilanden gebeurt in samenwerking met lokale landbouwers d.m.v. een natuurovereenkomst waarin afspraken zoals de nulbemesting en de maaidata van de percelen in opgenomen zijn. Door zo'n beheer worden soortenarme voedselrijke graslanden omgevormd tot soortenrijke hooilanden, gekenmerkt door kleurrijke paletten van onder meer pinksterbloem, echte koekoeksbloem, veldzuring en scherpe boterbloem.

Voor planten- en natuurliefhebbers is er een voorjaarsexcursie gepland op **zondag 15 april om 10u** onder leiding van een vzw Durme-gids doorheen dit uniek en kwetsbaar biotoop.

Afspraak: 10 uur aan de kerk van Sombeke. Laarzen zijn aan te raden.

Info: Kristof Scheldeman, 09 348 30 20 of kristof.scheldeman@vzwdurme.be

Stad Lokeren blijft blunderen met de Langekantwegel

André Verstraeten

NR2 | 2012

10

De Langekantwegel, een voetpad of 'trage weg' tussen Staakte en Oudenbos, blijft een aanslepend pijnpunt in de de Lokerse open ruimte. Na een jarenlange procedure ingezet door lokale bewoners en vzw Durme, besliste minister Van Mechelen in 2008 dat die officiële voetweg moest opengesteld worden. Het stadsbestuur is verantwoordelijk voor de openstelling en het onderhoud, maar dit verliep bijzonder moeizaam. Belangenvermenging speelt wellicht een grote rol. De wegel is destijds grotendeels omgeploegd door landbouwer August Mels, die nu als schepen van openbare werken de wegel terug moest herstellen en onderhouden.

Na herhaaldelijk aandringen zijn nu onlangs een deel van oneffenheden in het pad weggewerkt, maar dit is niet gebeurd aan een put en ophoging.

Tevens wil het stadsbestuur de wegel slechts tweemaal per jaar maaien, zodat in de zomermaanden het pad ontoegankelijk hoog is ingegroeid.

Eerder hebben lokale vrijwilligers aangeboden het pad te maaien, maar dit is door het stadsbestuur afgewezen. Als hier op korte termijn de stad Lokeren geen normaal onderhoud uitvoert, zal de vzw Durme bij het de rechtbank een procedure in zetten met als doel het stadsbestuur te laten veroordelen tot een dwangsom bij verdere verwaarlozing van de Langekantwegel.

Er zijn reeds uitspraken in gelijkaardige gevallen in andere gemeenten.

Tevens heeft vzw Durme aangedrongen op een passende bewegwijzering voor de wegel, die een overblijfsel is van oude voetweg van Gent naar Lokeren, die al vermeld staat in 1617.

..en heeft het slechtste trage wegen-beleid in Oost-Vlaanderen

Op 17 maart 2012, bij de startzitting van het feestjaar "10 jaar Trage Wegen" te Zemst, zijn voor elke provincie de gemeenten genomineerd die een negatief trage wegen-beleid voeren en in aanmerking te komen voor een "aanmoedigingspad". Daarmee wil 'Trage Wegen', een vereniging die werkt op Vlaamse Gewestelijk vlak, het signaal geven dat meer werk maken van trage wegen voordelig is voor iedereen. Voor de provincie Oost-Vlaanderen is de stad Lokeren aangewezen als 'de slechtste leerling van de klas in Oost-Vlaanderen'. Lokeren is ook nooit ingegaan op de forse ondersteuning aangeboden door het provinciebestuur. Voor het 'Gouden spoor' dat de gemeente met een positief beleid wil bekronen, is voor Oost-Vlaanderen de gemeente Temse genomineerd. Via de website van Trage wegen kan nu gestemd worden wie in heel Vlaanderen het 'Gouden spoor' voor zijn verdiensten en het 'Aanmoedigingspad' na een blunderbeleid verdient. De uitreiking van de prijs is voorzien in het Vlaamse parlement op 12 juni waar dan het plechtig verjaardagsfeest '10 jaar Trage Wegen' wordt gevierd.

De ontoegankelijk toegegroeide Langekantwegel op 28 augustus 2011.

Inventarisaties van onze natuurgebieden in 2012

Kristof Scheldeman

Voor het seizoen 2012 wordt een monitoring-onderzoek voorzien in de reservaten de **Cuestazoom bronbosjes en Sombeekse meersen** in Waasmunster, de **Fondatie van Boudelo** in Sinaai en de **Buylaers** in Lokeren.

Zo een monitoring wordt om de 5 jaar uitgevoerd en is een opdracht die vereist is om aanspraak te kunnen maken op beheersubsidies van het Agentschap Natuur en Bos (ANB).

Het is de bedoeling om voor het te monitoren gebied een actuele natuurtypekaart op te stellen aan de hand van een vegetatiekartering.

Op die manier kan nagegaan worden hoe de vegetatietypes in de loop der jaren geëvolueerd zijn.

Eveneens wordt tijdens een monitoring een evaluatie gemaakt van het gevoerde beheer tijdens de afgelopen 5 jaar.

Naast de vegetatiekartering zal tijdens deze monitoring specifiek aandacht besteed worden aan:

- De grassensamenstelling en de daarmee gepaard gaande botanische ontwikkeling op onze natte hooilanden (Buylaers, Fondatie van Boudelo).
- De grondwaterdynamiek in onze bronbosvegetatie (Bronbosjes).
- De verruiging van onze bronbosvegetatie (Bronbosjes).
- Het opvolgen van de spontane verbossing van enkele gekapte percelen (Fondatie van Boudelo).
- De evolutie van de biodiversiteit op enkele heringerichte vijvers (Fondatie van Boudelo).
- Monitoring van de boommarter (Fondatie van

Zowel flora als fauna wordt minutieus geregistreerd.

Boudelo).

- Evolutie van de populatie rietorchis (Buylaers).
- Broedende rietvogels en insecten (Buylaers).
- Paddenstoeleninventarisatie (Fondatie van Boudelo)

Bij deze wil ik dan ook een oproep doen aan alle vrijwilligers die graag een steentje willen bijdragen aan de monitoring in deze reservaten.

Mensen die willen meehelpen aan het inventariseren van bepaalde dieren- of plantengroepen mogen altijd een seintje geven!

De kleine wildernis

Natuursprokkels is het nieuwe blaadje voor kinderen met leuke wistjedatjes, raadseltjes, tips om een mooi natuurknutselwerk te maken, enz .

NR212012

12

Welke vogel maakt zo veel kabaal op de moerasvlakte van het Molsbroek?

De kokmeeuw!

Elk jaar komen er wel 3000 kokmeeuwen samen in het Molsbroek om er allemaal samen, in een kolonie, te broeden. Met hun chocoladebruine hoofd willen ze er opperbest uitzien om elkaar te versieren.

Ze hebben veel te vertellen: Wie hoort nu bij wie? Waar gaan ze hun nest bouwen? Komt er al een kokmeeuwte uit een van hun twee eieren?

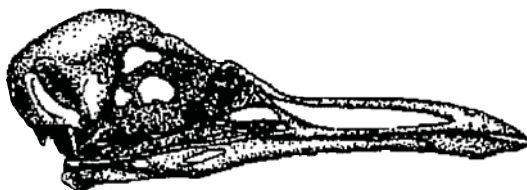
En opgepast! Er is toch geen roofvogel in de buurt?

Pootafdrukken

Schedel

Brandnetelsoep? Lekker!

Brandnetels lijken misschien op het eerste zicht alleen maar enge prikkers, maar ze zitten vol met vitaminen. Maak samen met een volwassene eens brandnetelsoep om het begin van de lente te vieren!

Pluk een volle zak met de jonge, bovenste brandneteltoppen (deze zijn het malst en het lekkerst). Zorg dat je je niet prikt! De jonge topjes prikken meestal niet, maar voor de zekerheid kan je handschoenen dragen en een schaar gebruiken.

Let er op dat je geen netels plukt op vervuilde plaatsen, bijv. naast een drukke autoweg of op plaatsen die misschien behandeld zijn met insecticiden!

Weer thuis, was dan je brandnetels en eventueel een 4-tal wortels. Snij een ui, look, de wortels en brandnetels in stukjes.

Verwarm de olijfolie in een pot, doe er de uien en look in en laat enkele minuten fruiten. Voeg de wortels toe en laat weer even fruiten. Voeg tenslotte de brandneteltoppen en water toe en laat 15 minuten koken. Mix de soep fijn, breng op smaak met peper en zout en klaar! Smakelijk!

Gesprek met een pad(den)vindster

Maja De Cock

Maya Top is 13 jaar en in 2012 gaat ze voor het achtste jaar meedoen aan de paddenoverzettactie aan de Waasmunsterbaan. Naast atletiek, de scouts en op een éénwielertje rijden, maakt ze graag elk jaar in maart tijd om 's avonds amfibieën te gaan overzetten. Maya's kamer hangt vol met posters van amfibieën en de knuffels zijn natuurlijk ook in de vorm van een kikker of pad. Al in de tweede klas gaf Maya haar spreekbeurt over padden en vorig jaar koos ze als onderwerp de boomkikker. Zelfs de beltoon van haar gsm is een kwakende kikker en een T-shirt met een afbeelding van een kikker die te klein geworden is, wordt snel vervangen door een groter exemplaar.

De laatste vier jaar houdt ze bij hoeveel diertjes ze al gered heeft. In totaal gaat het over 1126 padden, kikkers en salamanders, met in 2011 een score van 418 amfibieën. De voorlopige cijfers van 2012 komen alvast boven de 420 diertjes! Als je weet dat we in 2011 in totaal 1876 diertjes gered hebben, is dat toch wel een hoog cijfer voor één persoon. Haar doelstelling is om dit jaar ten minste 500 dieren te redden. De paddenactie kan dus rekenen op veel hulp van Maya en ik ben benieuwd of het haar zal lukken.

Volgens Maya is het gek dat sommige mensen handschoenen dragen om de padjes vast te nemen. Want padden en kikkers zijn helemaal niet vies, ze zijn schattig en lief en ze bijten niet zoals honden dat bijvoorbeeld wel kunnen doen. Een grappig verhaal dat Maya wist te vertellen, is dat haar broer een keer is meegegaan om padden over te zetten, maar toen hij de volgende dag heel ziek werd, kon dat volgens hem niet anders zijn dan van die padden. Sindsdien is padden overzetten niet meer aan

NR2I2012

13

hem besteed. Wij denken daar anders over. Bij de vraag wat het gekste is wat ze al gedaan heeft tijdens een overzettactie krijg ik het volgende te horen: "Er ging een diertje onder de wegversmalling op de baan kruipen en ik ben onmiddellijk op mijn buik gaan liggen om het padje nog net bij een pootje te kunnen grijpen en over te zetten." Haar emmer, zaklamp en het fluo-vestje staan altijd klaar om onmiddellijk op stap te kunnen gaan bij het zien van de eerste pad. Ondertussen doet ze me denken dat ik niet mag vergeten een emmer mee te nemen want regelmatig vis ik een paar padden uit mijn jaszakken.

Tot vorig jaar was ik nog de 'grote Maja' en zij de 'kleine Maya'. Maar dit jaar moet ik mijn titel afgeven want de kleine Maya is ondertussen een 'kop' groter dan ik.

Basisschool Berkenboom helpt padden een pootje!

Leen De Laender

NR21/2012

14

De leerlingen van basisschool Berkenboom uit de Ankerstraat in Sint Niklaas hebben dit jaar als jaarthema 'Op pad in de natuur'. Alle klassen kwamen in het najaar op bezoek in het Molsbroek en ook op school leerden de kinderen van alles over de wrattige paddenvriendjes. Bovendien zamelt de school een heel jaar centjes in voor de padden in het Molsbroek! Met dat geld zal op de hoek van de Waasmunsterbaan en de Groenstraat in Lokeren een betere en duurzamere geleidingswand voor padden worden aangeschaft. Zo kunnen we de padden van het Molsbroek beter beschermen.

In februari werden er op de school soeppakketten verkocht ten voordele van de padden. Met de groenten uit zo'n pakket kon je in één,

twee, drie een heerlijke soep toveren. En of dat smaakte!

Daarnaast organiseerde de ouderraad van de Berkenboom op zondag 4 maart een leuke wandelzoektocht langs het Molsbroek. Ambiance was er zeker, de winnaar van de zoektocht ging bovendien met een weekendje Ardennen voor 12 personen naar huis.

Ben je benieuwd hoeveel centjes deze leuke acties hebben opgebracht? Wij ook! Op het schoolfeest op 9 juni mag zvw Durme in naam van de padden een cheque in ontvangst gaan nemen met de slotsom van de sponsoractie. Je leest er zeker meer over in de volgende Durme- en Scheldeland.

De ouderraad en de directie van basisschool Berkenboom uit Sint-Niklaas.

Foto Yannick De Spiegeleir

20 jaar in het potje kijken!

Het ideaal hulpmiddel om kleine diertjes beter te leren kennen en te bewonderen: de potjesloep!

Verskillende buitenlandse modellen werden uitgetest bij geleide bezoeken aan het Molsbroek. Er werden echter altijd wel zwakke punten vastgesteld en zo groeide het idee om een eigen versie te ontwerpen. Na drie jaar testen, in 1992, werd de zelfgemaakte potjesloep van vzw Durme geboren!

Het resultaat

Een cilindervormig potje in doorschijnend plastic waarop men een los deksel met een iets dieper ingebouwde lens schroeft.

Geen gewone lens met aan de randen een vager beeld, maar een asferische lens uit een soepele kunststof die de hele bodem van het potje even scherp vergroot.

Ideaal om mee op tocht te nemen! Kevers, spinnen, vlinders, bijen, waterdiertjes enz. kan men in het potje scheppen om rustig te bewonderen en ... vervolgens wel weer vrij te laten. Het deksel kan men ook als losse loep gebruiken om bloemen of plantendelen te bekijken.

NR2 | 2012

15

Ter gelegenheid van deze 20ste verjaardag geven we maar liefst 10 potjesloepen weg! Wil je kans maken op dit leuke hebbeding?

Laat je antwoord op de vraag **‘Hoeveel keer vergroot de potjesloep?’** voor 1 mei weten aan Marieke De Vos (marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20). Begin mei zal een onschuldige hand uit de juiste inzendingen 10 winnaars trekken.

Val je helaas niet in de prijzen? De potjesloep is te koop in onze Durmewinkel voor 6 euro (ledenprijs of 8,5 euro voor niet-leden)!

Struweeltjes

Struweeltjes is een rubriek met allerlei interessante, opvallende of gewoonweg leuke natuurnieuwsjes uit onze regio. Heb je zelf zo'n nieuwtje, speel het dan gauw door naar de redactie!

NR212012

16

Zeldzame boktor in Bulbierbroek

Xylotrechus rusticus

foto Wikipedia

Op 6 mei 2011 trof Agnes Van Grimberge op een stronk van een afgezaagde populier in het Bulbierbroek (Hamme), 5 exemplaren van *Xylotrechus rusticus* (3 mannetjes en 2 vrouwtjes).

De larven van deze keversoort ontwikkelen zich in loofhout, en dan vooral in populierenhout.

In Vlaanderen is dit nog steeds een zeldzame soort, maar er zijn indicaties dat deze soort zich vanuit het zuiden van België meer en meer noordwaarts aan het uitbreiden is.

Vier nieuwe infoborden in Reservaatzone Donkmeer

Sinds kort vertellen vier infoborden aan Reservaatzone Donkmeer je meer over de fauna en flora van dit prachtige natuurgebied in Berlare. Elk infobord heeft een handig plannetje en focust op een plant of dier, typisch voor de streek.

Het eerste infobord, dat zich t.h.v. de houten chalet aan de Nieuwdonk bevindt, laat je kennismaken met de bloemenrijke veengraslanden

en een paarse voorjaarsbloeiër, de pinksterbloem. Vervolgens kan je ook twee borden vinden op het wandelpad van de Eendenkooi naar de Brielstraat.

Op die infoborden staan onze gevederde vogelvrienden centraal: de aalscholver en het visdiefje.

Het laatste bord zie je langs het pad van het brugsken naar de Eendenkooi. Op dat bord gaat de aandacht naar een trouwe (en zeer gesmaakte) bewoner van het Donkmeer: de paling. De realisatie van de borden was mogelijk dankzij de financiële steun van de gemeente Berlare.

Kom de infoborden gerust eens bekijken op een zondagse (lente)wandeling langs de Eendenkooi en het Donkmeer in Berlare.

Meer info: leen.delaender@vzwdurme.be

Eén van de 4 nieuwe infoborden aan het Donkmeer.

Beheerwerken op de drijfthil tijdens de vorstperiode

Na het nuttige werk komt de beloning!

Foto's Eddy Copers

Tijdens de strenge vorst in de maand februari werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om beheerwerken uit te voeren op de drijfthil van put 14 in de Reservaatzone Donkmeer. Zo werd op zaterdag 11 februari samen met vrijwilligers heel wat jonge elzen en wilgen gekapt. Het betreden van drijfthillen is normaal een gevaarlijke onderneming.

Drijfthillen zijn namelijk vegetatietypes die zich ontwikkelen op afgestorven oeverplanten die niet onmiddellijk verteren. Het zijn dus eigenlijk vegetatiematten die drijven op het wateroppervlak waar je wel degelijk doorheen kunt zakken.

Door de harde vorst was de situatie heel anders, en was alles gemakkelijk te betreden. Dankzij de hulp van een veertiental vrijwilligers kan de nu ontboste drijfthil zich nu verder ontwikkelen tot een ontoegankelijke, drijvende riet en grote zeggenvegetatie waar schuwe rietvogels zoals snor en grote karekiet graag in

broeden. Tijdens de beheerwerken op de drijfthil werd eveneens een **houtsnip** aangetroffen. Het dier was fel verzwakt en mager zodat het gemakkelijk te vangen was. Houtsnippen eten voornamelijk dierlijk voedsel die ze met hun grote snavel uit de bodem halen en dat was nu door de strenge vorst niet meer mogelijk. Uiteindelijk werd het dier naar het vogelopvangcentrum in Merelbeke gebracht voor verdere verzorging.

Daar bleek dat de vogel een derde van zijn lichaamsgewicht kwijt was en nog slechts 180 gram woog. Eens dat de vogel gerecupereerd en op gewicht is, wordt hij opnieuw vrijgelaten.

De onfortuinlijke houtsnip.

foto Eddy Copers

Klein koolwitje in de war

Op mijn verjaardag eind januari kreeg ik een leuk geschenk uit een onverwachte hoek. Die dag vond ik verrassend genoeg een onvolgroeide rups van het klein koolwitje (*Pieris rapae*) op de vensterbank van het keukenraam.

Normaal overwinteren kleine koolwitjes als pop en aangezien de laatste generatie tot eind oktober 2011 vloog, zou het laatste eitje dan gelegd zijn rond die periode.

Het is maar de vraag hoe die rups het zo lang heeft kunnen volhouden, want de normale stadium voor een rups bedraagt normaal

gemiddeld 17 dagen. Tel daar het eistadium van gemiddeld 5 dagen bij, dan kom je uit op 22 dagen. Je zou dus kunnen veronderstellen dat het eitje gelegd is rond 15 januari.

NR21 2012

18

Uit navraag bleek dat dit onmogelijk was en dat die rups het al bijna 2,5 maanden had uitgezongen.

Net voor de grote vorstperiode zag het er dus niet goed uit voor ons Klein koolwitje. Ik nam de rups dus naar binnen in een potje en hoopte dat ze zou willen eten van een blaadje rode kool en savooiekool.

De kinderen vonden het enig om het proces te volgen. En zo was het iedere ochtend inspectie om te zien of de rups al had gegeten.

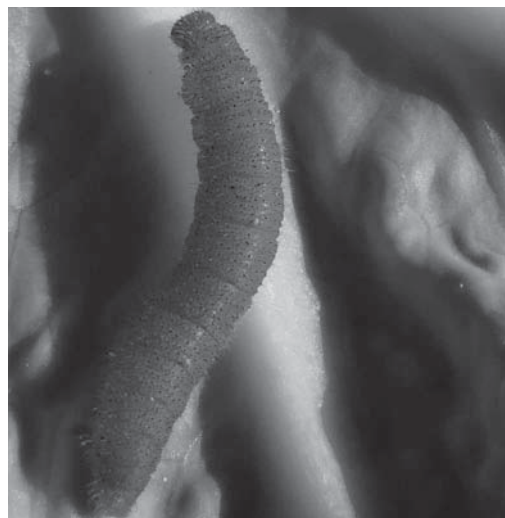
Integendeel, de rups had zich naar de rand van de pot verplaatst en bleef dagenlang roerloos. Tot op de derde ochtend, toen de rups een pop was geworden.

Ze was dus niet dood, maar was in functie van haar verpoppingsfase aan de rand gaan hangen. We mochten dus uitkijken naar een imago (vlinder) van het Klein koolwitje terwijl het buiten de koudste periode in jaren was. En inderdaad, op 13 februari was het zo ver. Een mooi vers vrouwtje had zich op de muur genesteld.

Op Valentijn had ik voor haar enkele bloemen gekocht in de hoop dat zij wou drinken, maar het enige wat ze wou, was vrijheid. Uitkijkend naar de zon en een jagend mannetje om daarna voor nakomelingen te zorgen.

Jammer genoeg kon ze dat nooit meemaken, maar voor de kinderen was het een leuke leer-schoon.

Jurgen Couckuyt

Iedere levensfase van dit diertje kon tot grote ver- en bewondering van de kinderen van nabij worden gevolgd.

Grotebomenkamp

3-4-5-6 juli 2012

Voor kinderen van 6 t.e.m. 12 jaar!

Heb je al eens een heksenbezem in een boom zien hangen? Wist je dat een wilg je kan helpen als je hoofdpijn hebt en dat men vroeger klompen en manden van bomen maakte? Waarom heeft de berk een witte schors? En welke boom vind jij het mooist? We kijken, voelen, proeven van én in het bos. Pas maar op of je vliegt de boom in!

Afspraak: Telkens om 9.00 u aan bezoekerscentrum Molsbroek (einde om 12.00u).

Inschrijven: contacteer Marieke De Vos via 09 348 30 20 of marieke.devos@vzwdurme.be en schrijf vervolgens 20 euro voor leden of 28 euro voor niet-leden over op BE52 0012 2999 0009 met mededeling 'naam kind komt naar het Grotebomenkamp'.

NR2 | 2012

19

Tijdelijke tentoonstelling bezoekerscentrum Molsbroek

Tot eind mei loopt de tentoonstelling '**Kleine diertjes groot bekeken**' in bezoekerscentrum Molsbroek.

Je kan er de prachtige macrofotografie van Paul Pijpers en de zelf gesneden vlinders in hout van Marcel D'Hondt bewonderen.

Watertanden

Water doet leven. Water is een bron van creativiteit, impressie en expressie. Twee jaar werkten de drie Oost-Vlaamse Vormingplus-centra culturele educatieve activiteiten uit over het thema water. Het resultaat is een tentoonstelling in bezoekerscentrum Molsbroek met foto's, poëzie en schilderijen, gemaakt door de cursisten.

Kom naar de **feestelijke opening** van deze tentoonstelling op donderdagavond **21 juni** in het bezoekerscentrum Molsbroek. Het belooft een bruisende midzomernacht te worden voor heel het gezin, met een drankje en een schemerwandeling in het Molsbroek.

Iedereen is welkom! Meer info en hoe in te schrijven volgt op www.vzwdurme.be > agenda > activiteiten. Of neem gerust contact op met Marieke De Vos op 09 348 30 20 of marieke.devos@vzwdurme.be.

I.s.m. vzw Durme, de drie Oost-Vlaamse Vormingplus-centra, Provincie Oost-Vlaanderen, Kunstwerk[t]

Dobbel genieten!

Leen De Laender

NR212012

20

Verlang jij ook zo naar de zomer, die heerlijke terrasjestijd? Op het mooiste terras van Lokeren, aan het bezoekerscentrum Molsbroek is het alvast heerlijk vertoeven. Naast het mooie uitzicht kan je er genieten van een 'Dobbelken', een Lokers natuurbier met karakter. Dobbelken Bruin en Amber, heb je ze allebei al geproefd?

Dobbel bier of, zoals het vlot in de mond ligt, 'Dobbelken' is een benaming die eeuwenlang werd gebruikt in het Waasland en pas tijdens de laatste oorlogsperiode verdween. Dobbelken is geen etiketbier, maar een echt natuurbier, naar een oude, uit het Waasland verdwenen traditie: het versnijden van jong en oud bier. Natuurvereniging vzw Durme zorgde er in 1985 voor dat het opnieuw gebrouwen werd. Na 25 succesvolle jaren 'Dobbelken – Bruin' werd in 2010 een zusterbier

Foto Johan Raes

'Dobbelken-Amber' gelanceerd.

'Dobbelken – Bruin' is een roodbruin bier van hoge gisting (5 %) volgens het eeuwenoud procédé van verschillende moutsoorten. Het bier is samengesteld uit 80 % jong bier en 20 % oud bier.

Het zusterbier 'Dobbelken – Amber' is ambrkleurig bier van hoge gisting met een alcoholpercentage van 6,5 %. Het rijke palet is samengesteld uit zorgvuldig geselecteerde hopvariëteiten en aangevuld met een evenwichtig kruidenmengsel.

Beide bieren worden geserveerd in een bolvormig glas waardoor het moutige aroma langzaam kan vrijkomen. Dobbelken wordt met liefde en vakmanschap gemaakt door brouwerij Strubbe in het West-Vlaamse Ichtegem. Bier met liefde gebrouwen, drink je met verstand.

Maar er is meer: een deel van de opbrengst van het Dobbelken gaat naar de aankoop van nieuwe natuurgebieden in ons werkingsgebied. Zo helpt jouw 'zomers terrasje' meer natuur veilig te stellen naar de toekomst toe om in te wandelen, te fietsen, ... Het wordt dus *dobbel genieten*: van het Dobbelken én van de natuur!

De bieren zijn verkrijgbaar in het bezoekerscentrum Molsbroek en bij drankenhandel Van Eetvelde in Lokeren.

Voor 12,50 euro kan je bovendien een mooie geschenkverpakking 'Dobbelken' kopen, vier Dobbelkens met een glas in een mooie pakket. Een leuk cadeautje voor fijnproevers.

Laat je verleiden en kom het Dobbelken proeven.

Santé!

vzw Durme in beeld!

Was je er bij?

Opnames voor het programma Vlaanderen Vakantieland in het Molsbroek.
Foto Yannick De Spiegeleir

Valentijnswandeling van het Feestbestuur Molsbergenkermis.
Foto Nico Clays

NR2 I 2012

21

De kinderworkshop 'De pad buitenstebinnen' lop 22 februari.

De Open-koloniedag in de Eendenkooi op 25 maart.
Foto Eddy Copers

Wintermaaiwerk op het ijs in de Lokerse Moervaartmeersen.

Ook op de kinderworkshop 'Nestkastjes timmeren' zag je heel veel gelukkige gezichtjes.

Kruidje-roer-me-niet?

Lekkere kruidencursus dit voorjaar

Marieke De Vos

NR212012

22

Wat we vandaag kopen, is vaak het resultaat van generaties lang experimenteren met het kweken van planten. Bijna alle planten in de natuur hebben immers hun nut, ofwel in de keuken, ofwel in de apotheek of in de badkamer.

Als we naar de supermarkt gaan, staan we er vaak niet meer bij stil dat elke groente ooit een wilde plant is geweest. En zo zijn ook veel van onze westerse medicijnen gebaseerd op eeuwenoude kennis van planten.

Ook dit voorjaar wordt er bij vzw Durme weer een kruidencursus georganiseerd. Vera Vanhouwe draagt haar passie voor deze plantenkennis aan je over.

Op **zaterdag 7 april** trekken we 'het veld' in voor een **kruidenwandeling**. We gaan op zoek naar wilde planten die rondom ons voorkomen. Vera leert ons op welke plekken we moeten zoeken, hoe we de planten herkennen en wat hun smakelijke weetjes en andere eigenschappen zijn.

Tijdens de **workshop op zaterdag 21 april** gaan we dan zelf aan de slag met de gevonden kruiden en maken we o.a. insectenolie, blauweplekken crème, een pizza met brandnetel en een heerlijke wildekruidenpesto.

Afspraak: Telkens om 14 uur aan bezoekerscentrum Donkmeer (Donklaan 119a, recht over de Bareldonkkapel). Einde voor de wandeling voorzien om 17 uur.

De workshop duurt tot 18 uur.

Prijs: voor leden bedraagt de inschrijvingsprijs 11 euro, incl. een syllabus en lekkere theetjes. Voor niet-leden is de prijs 19 euro. Voor de ingrediënten die gebruikt worden tijdens de workshop, zal ter plaatse nog een bijdrage gevraagd worden.

Meebrengen tijdens de workshop: short, snijplankje, mesje, potje en flesje.

Inschrijven: contacteer Marieke De Vos (marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20) en schrijf vervolgens het inschrijvingsgeld over op BE52 0012 2999 0009 met mededeling 'naam +kruidencursus'.

Scheldehappening 2012

Kom varen, fietsen, wandelen en bezoeken

NR2 | 2012

23

Bezoek onze infostand met animatie aan het Appelsveer!

Volwassenen kunnen hun natuurbio kennis testen door deel te nemen aan een quiz terwijl de kinderen een vismasker knutselen of eendjes vissen.

Meer info: www.vzwdurme.be of bij Marieke De Vos (marieke.devos@vzwdurme.be, 09 348 30 20)

Opendeurdag van het nieuwe bezoekerscentrum Donkmeer van natuurvereniging vzw Durme

Zeer welkom in het nieuwe bezoekerscentrum Donkmeer!

Naast een tentoonstelling die een kijk biedt op de veelzijdigheid van de natuur van het Donkmeer en omgeving wordt de werking van de vroegere Eendenkooi er duidelijk gemaakt met talrijke foto's en een unieke maquette.

In de nieuw aangelegde natuurtuin zal je ook kunnen genieten van ons natuurbier Dobbelen.

Ook voor de kinderen zal het een echt feest worden! De kleinsten (onder ons) kunnen eendjes vissen, een eigen badge maken of zichzelf laten omtoveren tot een prachtige kleurrijke vis..blub!

Afspraak: Bezoekerscentrum Donkmeer, Donkiaan 119a in Berlare.

Meer info: www.vzwdurme.be of bij Marieke De Vos (marieke.devos@vzwdurme.be, 09 348 30 20).

Wandeling in de Scheldebroeken

Op de linker Scheldeoever strekt zich een van de laatste weidse open ruimten van deze regio uit. Een gids van vzw Durme neemt je mee langs mooie hooilanden, ruigtes en rietvelden. Er zal ook aandacht zijn voor weidevogels zoals de grutto, broedvogel van de Scheldebroeken.

Afspraak: om 14 uur aan het Veerhuis in Berlare.

Meer info: www.vzwdurme.be of bij Marieke De Vos (marieke.devos@vzwdurme.be, 09 348 30 20).

Paasmaandag 9 april 2012

Scheldehappening | Kom varen, fietsen, wandelen en bezoeken

Isolatiwerken
PV zonne-installaties
Innovatieve technieken

www.sensico.be

Sterk in hernieuwbare energie!

Martelarenlaan 2 • 9160 Lokeren
t 0497 91 24 63 • info@sensico.be

Guthorel
kantoorartikelen
& kopieservice

www.guthorel.be

COPPENS-HOFMAN

Leopoldlaan 84
9300 Aalst
Tel: 053/77 22 43
www.coppenshofman.be

acer

FUJITSU

kyocera

We love printing

stickers • werfborden • spandoeken
displays • canvas • belettering
reclamepanelen • PVC naamkaarten
labels • affiches • muismatten
onderleggers • fotopanelen • wobblers
stoepborden • spot UV vernis
afkrablaag • geurinkten enz.

Van ontwerp
tot uitvoering

creafor nv

Moortelstraat 8 9160 Lokeren
Tel 09/349.27.71
info@creafor.be www.creafor.be

Van Den Abbeele nv

ALGEMENE IJZERWAREN

Molenstraat 10 • LOKEREN

Tel 09 348 20 07 • Fax 09 348 03 55

verkoop@deroskam.be • www.deroskam.be

SLOTENMAKERIJ

24/24u - 7 dagen op 7 - GSM 0472 43 74 21

Openingsuren: ma-vr: 8u30 - 12u en 13u30 - 17u45 - zaterdag: 8u30 - 12u

Ben je fan van duurzaam? Da's mooi. Onze natuurverven zijn niet alleen mooi, maar ook schoon en dus goed voor het milieu. Bovendien zorgen ze voor een aangenaam leefklimaat binnen. Kom inspiratie opdoen in onze winkel, we geven je graag advies.

Alle info op www.tintelij.be
Verkortingstraat 53
9040 Gent

tintelij

verfwinkel en schildersbedrijf
veruit de natuurlijkste

Vogelnieuws

www.durmevallei.be

Joris Everaert

Deze waarnemingsrubriek – verzorgd door de Vogelwerkgroep Durmevallei – behandelt het voorkomen van bijzondere en zeldzame soorten in de Durmevallei en omgeving, en beslaat de periode **december 2011 tot februari 2012**.

Waarnemers worden verzocht hun waarnemingen zelf in te voeren in de online database www.waarnemingen.be (meer info daarover op onze website www.durmevallei.be) waarbinnen de Vogelwerkgroep Durmevallei een werkgroepscherm heeft met enkel weergave van de waarnemingen uit onze regio, en direct te consulteren via onze website met ‘recente waarnemingen’, zie www.durmevallei.be/waarnemingen.htm

Een **roodhalsfuut** pleisterde van 8 tot 11 februari op de Nieuwdonk in Berlare. De vogel liet zich op die laatste dag echter vastvriezen in het ijs en kon spijtig genoeg niet op tijd gered worden.

De **roerdomp** werd deze winter meermaals

gezien in het Molsbroek in Lokeren, op de Hamputten in Waasmunster en in de Reservaatzone Donkmeer in Berlare. Op 22 februari werd ook een vogel gezien in de Lokerse Moervaartmeersen in Eksaarde.

NR212012

25

Een **kwak** verscheen op 7 februari in een achtertuin nabij de waterplas langs de H-Geestmolenstraat in Lokeren.

Er waren heel wat waarnemingen van **grote zilverreigers** in de streek, met grotere aantallen in het Berlarebroek (tot 11 ex.) en de Scheldebroeken (tot 3 ex.).

Naast de broedlocaties in de Daknamse meersen en Reservaatzone Donkmeer, werden grotere aantallen van de **ooievaar** gezien op 26 februari aan de Gouden Leeuw in Belsele (5 ex.) en op 24 februari nabij de E17 in Lokeren (20 ex.).

Op 9 december pleisterden 2 **kleine zwanen** kortstondig op de Hamputten.

Twee **wilde zwanen** zaten op 24 februari ook in het Tielrodebroek.

Het mannetje **witoogeend** was weer heel de

mannetje grote zee-eend

Foto Joris Everaert

roodhalsfuut

Foto Joris Everaert

winter te bewonderen op de Hamputten. Tijdelijk was daar ook een tweede mannetje aanwezig.

Een mannetje **grote zee-eend** was van 7 tot 21 februari prachtig te bekijken op de Nieuwdonk.

Daar was vanaf eind december ook een **bril-duiker** aanwezig.

Nonnetjes werden waargenomen aan Ten Rijen in Waasmunster (3 ex.), in het Molsbroek (1 ex.) en op de Hamputten (tot 17 ex. begin februari).

De **grote zaagbek** werd in januari en februari enkele keren gezien op de Hamputten (tot 5 ex.), maar ook in de Reservaatzone Donkmeer (1 ex.), op de Nieuwdonk (3 ex.), boven Spoele in Lokeren (3 ex. overvliegend) en op de Durme in Waasmunster (1 ex.).

Een voor het binnenland zeldzamere **middelste zaagbek** (vrouwje), foerageerde van 25 tot 29 februari ook op de Hamputten.

Een **rode wouw** vloog op 28 februari over Berlarebroek.

De **bruine kiekendief** was op 18 december aanwezig in de Daknamse meersen. Op 28

januari en 20 februari werd deze soort ook gezien in het Molsbroek en aan de Hamputten. De **blauwe kiekendief** kon deze winter waargenomen worden in De Linie in Eksaarde, in de Durmemeersen in Waasmunster, in de Lokerse Moervaartmeersen, in het Molsbroek en naastliggende Hamputten en bij Nieuwkerken-Waas in Sint-Niklaas.

Een zeldzame **ruigpootbuizerd** vloog op 4 januari over de Scheldebreeken in Wichelen. Telkens één **smelleken** werd gezien op 4 december in Eksaarde, op 31 december aan de Hamputten en op 18 januari aan de Bunt in Hamme.

Het koppel **slechtvalk** was heel de winter te aanschouwen op de kerktoeren in Lokeren (nestkast), maar ook in Zele en Berlare waren er enkele waarnemingen.

Op 21 februari vlogen 3 **kraanvogels** over de Durmemeersen.

Op 15 januari pleisterden 4 **kemphanen** in de Daknamse meersen en op 1 februari waren ook 3 vogels aanwezig aan de Nieuwdonk.

Een **bokje** werd op 15 januari waargenomen in de Durmemeersen en op 9 februari aan de Nieuwdonk.

vrouwje middelste zaagbek

Foto Joris Everaert

klapekster

Foto Joris Everaert

Een **regenwulp** vloog op 29 februari over het Klein Broek in Hamme.

In heel de streek werden regelmatig **wulpen** waargenomen, met de grootste aantallen in het Molsbroek (tot 112 ex. op slaapplaats) en aan de Oude Durme in Waasmunster (tot 50 ex.). Op 10 januari pleisterden 12 **tureluurs** bij Hemelrijk in Lokeren.

Een **geelpootmeeuw** werd op 12 december gezien op de Hamputten en op 2 januari in de Reservaatzone Donkmeer.

Een **pontische meeuw** zat op 27 december op de Hamputten en op 22 januari op de Nieuwdonk.

De **kerkuil** werd waargenomen in Belsele, Lokeren en Hamme.

Een **zwarte specht** kon meermaals bewonderd worden in Berlare en Sint-Niklaas.

Ook de **kleine bonte specht** kon meermaals gezien worden in Sinaai, Berlare en Lokeren.

Het grootste aantal **kramsvogels** (150 ex.) werd waargenomen aan Oudenbos in Lokeren. De explosieve zang van de **cetti's zanger** kon deze winter regelmatig gehoord worden in het Molsbroek en op 17 december ook in de Durmemeersen.

De zeldzame **klapekster** bleef heel de winter aanwezig in de Durmemeersen.

Op 25 februari pleisterden 9 **grote barmsijzen** in Sint-Niklaas en één vogel vloog op 1 februari over het Molsbroek.

Een mannetje **goudvink** was op 9 december te bewonderen in Eksaarde, en op 26 en 27 februari zaten ook 2 vrouwtjes en een mannetje in de Durmemeersen.

Een **appelvink** tenslotte, werd op 25 februari gezien in de Reservaatzone Donkmeer.

De lijst van alle waarnemers kan je terugvinden via www.durmevallei.be

Activiteitenkalender april - juni 2012

ZATERDAG 07 APRIL

Kruidencursus

NR2I2012

28

Ook dit jaar wordt er weer een kruidencursus georganiseerd door o.l.v. Vera Vanhouwe! Op zaterdag 7 april starten we met een kruidenwandeling. Zie pagina 22 voor meer info!

Afspraak: Om 14 uur aan bezoekerscentrum Donkmeer (Donkiaan 119a).

MAANDAG 09 APRIL

Scheldebepening

De derde editie van de Scheldebepening laat je al varende, fietsende en wandelend genieten van de natuurpracht en het erfgoed van de Schelde en het Scheldeland. Ook in de Scheldebepening en aan het Donkmeer valt vanalles te beleven.

Zie pagina 21 voor meer info!

Info: Marieke De Vos, 09 348 30 20 of marieke.devos@vzwdurme.be. Een overzicht van het volledige programma kan je vinden op www.scheldebepening.be

ZONDAG 15 APRIL

Voorjaarsexcursie in de Bronbosjes

Onder leiding van Kristof Scheldeman, de coördinator reservatenwerking van vzw Durme, maken we kennis met deze unieke en kwetsbare biotoop.

Zie ook pagina 9 voor meer info!

Afspraak: 10 uur aan de kerk van Sombeke. Laarzen zijn aan te raden.

Info: Kristof Scheldeman, 09 348 30 20 of kristof.scheldeman@vzwdurme.be

ZATERDAG 21 APRIL

Kruidencursus: workshop

Vandaag gaan we, o.l.v. Vera Vanhouwe, zelf aan de slag met onze gevonden kruiden. Zie pagina 22 voor meer info!

Afspraak: Om 14 uur aan bezoekerscentrum Donkmeer (Donkiaan 119a). Einde workshop voorzien om 18 uur.

ZATERDAG 28 APRIL

Culinaire 'Elvira-wandeling'

Voor het 6e jaar op rij organiseren we samen met restaurant Elvira uit Berlare een zeer smakelijke wandeling langs de mooiste plekjes van het Donkmeer. Een combinatie van prachtige natuur en heerlijke gastronomie. Wees er snel bij want de plaatsen zijn beperkt!

Programma: 9 uur ontbijtbuffet, van 10 tot 13 uur begeleidde wandeling met om 11.30 uur een culinaire tussenstop. Om 13 uur zijn we terug en wacht de heerlijke drie-gangen lunch.

Prijs: 37,50 euro.

Vooraf inschrijven bij: restaurant Elvira, Donkiaan 255, 9290 Berlare. Tel. 09 367 06 82 of info@restaurant-elvira.be. Stevige wandelschoenen of laarzen zijn aan te raden!

DI 24 APRIL, 8, 15, 22 MEI & 5 JUNI

Workshops Natuurschilderen

Tijdens deze vijf sessies, langsheen en in natuurgebieden van vzw Durme en Natuurpunt, laten we ons inspireren door de Durme en Schelde.

VOLZET!

Meer info: Marieke De Vos, 09 348 30 20 of marieke.devos@vzwdurme.be.

DINSDAG 01 MEI

Nachtegalenwandeling in de Fondatie

Conservator Paul Vercauteren gidst ons met plezier langs de mooiste plekjes van de Fondatie. Laat je op deze vroegochtendwandeling verleiden door een fris vogelorkest.

Afspraak: 5 uur 's ochtends aan de beuken in de Liniedreef (kruising Liniedreef en Weimanstraat) in Sinaai.

Meer info: Paul Vercauteren, 03 772 35 38.

ZONDAG 06 MEI

Natuurwandeling in het Molsbroek

Een leuke en ontspannende kennismaking met het Molsbroek. Een CVN-gids laat je meegenieten van de verbazende natuurpracht in het Molsbroek. Nog meer dan tijdens de andere maanden, gonst het nu van het leven in dit mooie natuurgebied.

Nadien kan je in het gezellige bezoekerscentrum terug op kracht komen!

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

ZONDAG 06 MEI

Hemelse nachtegalenwandeling

Kom kennismaken met de rijke natuur van het Donkmeer. Deze wandeling brengt je naar een onbekend, prachtig stukje broek.

Misschien treft je wel een ree op jouw pad, en kan je genieten van de melodieuze avondzang van de nachtegaal. Stevig schoeisel of laarzen komen zeker van pas.

Afspraak: 19.30 uur aan de 'Scheve Villa', Donkiaan 7 in Berlare.

Info: Eddy Copers, 0487 68 75 64.

VRIJDAG 11 MEI

Lezing: 'Kennismaking met zweefvliegen'

Zweefvliegen gedragen zich een beetje zoals mensen. Ze proberen in een zo kort mogelijke periode met zo min mogelijk energie zoveel mogelijk voedsel te vergaren. Vele gelijken sterk op wespen, bijen of hommels, maar zijn volkomen ongevaarlijk. Wie deze prachtige zwevertjes altijd leuk heeft gevonden, maar wat meer wil te weten komen over hun geheimen is hartelijk uitgenodigd. We zullen ons met de moedigen ook wagen aan een determinatie met de bino.

NR212012

29

Afspraak: 19.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Meer info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18.

ZONDAG 13 MEI

Vogels en hun zang herkennen!

i.s.m. Vogelwerkgroep Durmevallei.

Tijdens deze ochtendwandeling gaan we helemaal rond het Molsbroek om de vogels en meer specifiek hun zanggeluiden te herkennen. Je hoeft absoluut geen kenner te zijn om hiervan mee te genieten.

Afspraak: 6 uur aan het Bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren.

Contact: Joris Everaert, 0497 67 23 69 of joris.everaert@telenet.be

ZAT 26, ZON 27 & MA 28 MEI

Workshop Natuurschilderen Condroz

i.s.m. Natuurpunt Hamme.

NR212012

30

Nadat we twee jaar naar de Gaume zijn getrokken, gaan we dit jaar voor de eerste keer naar de Condroz.

VOLZET!

Meer info: kijk op onze site www.vzwdurme.be of contacteer Marieke De Vos op 09 348 30 20 of marieke.devos@vzwdurme.be.

ZONDAG 27 MEI

Steenulen ringen in Hamme

i.s.m. NP Hamme.

Tijdens deze activiteit controleren we de nestkasten op mogelijk broedsucces en ringen we de vogels. Een unieke gelegenheid om deze bijzondere vogels van dichtbij te leren kennen.

Afspraak: 10 uur, kerk van Hamme Sint-Anna.

Info: Frans Van Havermaet, 0499 73 35 14.

ZONDAG 03 JUNI

Wandeling in De Linie

i.s.m. C.V.N.

De Linieweg in Eksaarde is voor veel Lokeraars het mooiste wandel- en fietspad door onze open ruimte. Ten noorden van het wandelpad strekt zich een uitzonderlijk natuurgebied uit: een lappendeken van bossen, moerassen, weiden al dan niet afgezoomd met oude knotwilgen, akkers, houtkanten, rietveldjes, oude turfputten en vijvers. Vandaag neemt conservator Geert Braem je mee door dit gebied. Bij regenweer zijn laarzen handig.

Afspraak: 14 uur, hoofdkerk Eksaarde.

Meer info: Geert Braem, 09 348 47 78.

ZONDAG 03 JUNI

Natuurwandeling in het Molsbroek

De flora en fauna van het Molsbroek op z'n best! Het ideale tijdstip voor een leerrijke maar ook ontspannende wandeling in het Molsbroek. Een CVN-gids wijst de weg.

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

ZATERDAG 16 JUNI

Vlinderwandeling in de Bronbosjes

Vlinders bestaan in maten en kleuren. Vandaag trekken we het veld in op zoek naar deze kleurige insecten.

Zie pagina 8 voor meer info!

Afspraak: 15 uur op den Dries van Sombeke (Waasmunster).

Meer info: Kurt Jonckheere, 0473 32 80.

VRIJDAG 22 JUNI

Insectentocht in Elversele

i.s.m. Natuurvereniging Ons Streven.

We gaan op zoek naar insecten in de natuur van Elversele. Met onze (tijdelijke) vangst zijn we dan welkom in Huize De Fortune (schuin tegenover de kerk) om met de hulp van de begeleiders, hun boeken en microscopen te ontdekken wat we konden vangen.

Kom samen met ons de wondere wereld van de insecten ontdekken!

Afspraak: 19 uur aan de kerk van Elversele.

Meebrengen: Eventueel insectengids.

Meer info: Jules Rotthier, 0475 96 73 29.

ZONDAG 24 JUNI

Groene stapstenen tussen Huivelde en Zogge

Zomerse wandeltocht langs groene stapstenen tussen Huivelde en Hamme Zogge. We maken kennis maken met enkele historische relictten en natuurpareltjes die min of meer verdoken en verspreid liggen in een landschap op de grens tussen de Durme en de Scheldevallei.

Afspraak: om 14 uur aan de kerk van Zele Huivelde, goede wandelschoenen zijn een aanrader.

Meer Info: Patrick De Brauwer, 052 44 88 38.

ZONDAG 01 JULI

Natuurwandeling in het Molsbroek

Ook in het Molsbroek zomert het! De kattenstaarten kleuren de moerasvlakte stilaan paars en zorgen voor een hemels tafereel.

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

3, 4, 5 & 6 JULI

Grote-bomen-kamp

Voor kinderen van 6 t.e.m. 12 jaar! Ook dit jaar organiseren we weer een kinderkamp in het Molsbroek! We kijken, voelen, proeven van én in het bos. Pas maar op of je vliegt de boom in!

Zie pagina 19 voor meer info!

Afspraak: Telkens om 9.00 u aan bezoekerscentrum Molsbroek (einde om 12.00u).

Meer info: Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20

NR1 | 2012

31

ZATERDAG 07 JULI

Wichelen aan de andere kant van het water

Het spreekwoord zegt: 'Het gras is altijd groener aan de andere kant.' Dat onderzoeken we graag door een avondwandeling langs de oevers van de Schelde. Goede stap schoenen zijn een aanrader.

Afspraak: 19 uur aan de kerk van Uitbergen.

Meer info: Patrick De Brauwer, 052 44 88 38

Insectenstuff!

De lente brengt gefladder en het gekriebel van heel wat insecten mee. Wil je die boeiende diertjes beter leren kennen? Kom dan gerust naar onze leuke insectenactiviteiten. Bovendien loopt er tot eind mei in het bezoekerscentrum Molsbroek ook de tijdelijke tentoonstelling 'Kleine diertjes groot bekeken', een prachtige fotoreeks van Paul Pijpers en handgesneden houten vlinders van Marcel D'Hondt. Een bezoekje waard!

- **Woensdag 4 april:**
- **Vrijdag 11 mei:**
- **Zaterdag 16 juni:**
- **Vrijdag 22 juni:**
- **Zaterdag 28 juli:**

kinderworkshop waterdiertjes in het bezoekerscentrum Molsbroek
lezing over zweefvliegen in het bezoekerscentrum Molsbroek
vlinderwandeling langs de bronbosjes van Sombeke
insectentocht in Elversele
uitstap 'Dagvlinders en andere insecten in de Viroin'

vzw Durme

Regionale vereniging voor natuur- en milieubeheer

Secretariaat en zetel: Molsbergenstraat 1 | 9160 Lokeren

tel./fax: 09 348 30 20 | e-mail: info@vzwdurme.be

website : www.vzwdurme.be

Het secretariaat is open: maandag t.e.m. woensdag: van 8u tot 12u en van 13u tot 17u,
donderdag t.e.m. vrijdag: van 8u tot 12u en van 13u tot 16u.

Bezoekerscentra

Bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 in Lokeren. *Gratis toegankelijk.*

Tentoonstelling over de omgevende natuur en de geschiedenis van het landschap, terras en leeshoek met drankgelegenheid en documentatiehoek. Verhuur van verrekijkers en gezinsrugzakjes.

Openingsuren: *Gratis toegankelijk.*

-1 februari tot 31 mei: zon- en feestdag van 14u tot 18u, woensdag van 13u tot 17u

-1 juni tot 15 september: zaterdag en zondag van 14u tot 18u, dinsdag tot vrijdag van 13u tot 17u

-16 september tot 31 oktober: zondag van 14u tot 18u, woensdag van 13u tot 17u

-1 november tot 31 januari: zondag van 14u tot 17u

Bezoekerscentrum Donkmeer, Donklaan 119a in Berlare. Open op aanvraag en tijdens activiteit- en (bereikbaar via de parking tegenover de kapel van de Bareldonk)

Tentoonstelling over de geschiedenis van het Donkmeer, het reservaat, de eendenkooi en de werking van vzw Durme. Vanaf dit voorjaar kan je ook in de ecologische tuin kuieren.

Openingsuren:

Op aanvraag of tijdens diverse activiteiten. Meer info via donk@vzwdurme.be

Afdelingen - contactpersonen

Afdeling Zele-Berlare-Wichelen: zele-berlare-wichelen@vzwdurme.be

Afdeling Hamme-Dendermonde: hamme-dendermonde@vzwdurme.be

Afdeling Sint-Niklaas-Sinaai: sintniklaas-sinaai@vzwdurme.be

Afdeling Lokeren-Moerbeke-Stekene: lokeren-moerbeke-stekene@vzwdurme.be

Afdeling Waasmunster-Temse: waasmunster-temse@vzwdurme.be

Begeleide bezoeken

Een begeleide wandeling in onze reservaten met je groep of school? Kijk op www.vzwdurme.be voor ons aanbod. Reserveren kan via tel.: 09 348 30 20 of info@vzwdurme.be

Durme- en Scheldeland

Driemaandelijks tijdschrift
van vzw Durme

V.U. Patrick De Brauwer
Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

2012 | jaargang 15 | nr 2
Afgiftekantoor Lokeren |

België/ Belgique
P.B.
9160 Lokeren |
3/5066
P003350